

Janneke Schotveld
Rifka Mels

Zusje

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij

Een jaar fietsen, dat was mijn droom. Gewoon, omdat het kan.

Misschien wel twee! Maar dat had ik nog tegen niemand gezegd. Een tussenjaar is heel normaal, maar een tussentweejaar doet wenkbrauwen fronsen, in elk geval die van mijn omgeving.

Een jaar dus.

Waarheen?

Rechtsaf en dan wel zien. Waar níét heen?

Waarom moet alles vastliggen? Waarom moet je na je studie een baan vinden, een relatie, kinderen? Voor je het weet leef je hetzelfde leven als je ouders. Wil je dat?

Ja, sommige mensen wel, mijn broer bijvoorbeeld.

Ik niet.

Hell no.

Ik wil vrij zijn. Na al die jaren school, kerk en studie eindelijk echt vrij zijn.

Net als de vrouw in het boek dat als een bijbel altijd op mijn nachtkastje ligt: *Fulltime avonturier*. Toen ik haar verhaal las, riep alles in mij: ik wil dat ook! Op de

fiets de wijde wereld in, weg van de beklemming die mijn leven zo lang is geweest.

En nu staat hij klaar voor vertrek, mijn zelfgebouwde fiets. Het frame is van Trek, ouderwets, maar stevig. Derailleurs van Shimano, 27 versnellingen, velgremmen, banden die niet lek kunnen. Dat fietst zwaarder, weet ik, maar ik heb geen zin om steeds langs de weg te staan met een lekke band.

Stangen voorop voor extra bagage. Slaapzak, tentje dat in vijf minuten staat.

Nee, ik vind het niet eng om alleen te gaan. Ik geloof in de goedheid van de mens. De meeste mensen deugen. En ik vertrouw op mezelf, ik ben geen roekeloos persoon. Plus: ik heb mijn telefoon en twee extra powerbanks, ik ben niet gek.

De deur uit, naar het oosten, misschien wel helemaal naar Azië. Hier en daar werken om wat geld te verdienen om verder te kunnen. Volkomen vrij, mijn fiets en ik. Op avontuur!

Een jaar fietsen, en stiekem misschien wel twee. Dat was mijn droom. Maar het kan niet meer. Onzichtbare scheerlijnen houden me op mijn plek, ook al stormt het nog zo in mijn hoofd. Het liefst zou ik nooit meer ergens heen gaan. Niet bewegen en wachten tot de pijn vanzelf verdwijnt.

Maar Hiva dacht daar anders over. Ook al zat ze ver weg, zij moest het toch ook weten? Dus belde ik haar om het te vertellen.

Ze was een hele tijd stil. Daarna riep ze een paar zinnen in haar moedertaal. Het klonk poëtisch, als een treurlied. Vervolgens vroeg ze wat ik ging doen. Ik vertelde dat ik net mijn bachelor had gehaald en dat ik me aan het voorbereiden was op een jaar fietsen. Maar dat ik dat nu niet meer wilde. Kon.

‘Kom hierheen, ik wil je zien,’ zei ze toen.

Dat overviel me, ik hakte iets, ik weet niet meer wat.

‘Je fiets staat al klaar, toch? Pak die fiets, stap op, en kom hierheen.’

Ik beloofde erover na te denken.

Daarna appte ze me, elke week op maandag, het was vast een melding in haar elektronische agenda: Rifka appen. Het waren altijd maar drie woorden.

‘Kom je nog?’

Hiva werkt hard, ze leeft het leven van een geslaagde volwassene. Huis, auto, geld.

Op de vijfde maandag zei ze dat ze over vier weken een paar vakantiedagen kon opnemen, speciaal voor mij.

Na een paar weken apathisch voor me uit te hebben gestaard, begon er iets in mij te verschuiven bij dat bericht. Moet lukken, vier weken, als ik een beetje doortrap.

Zouden de scheerlijnen zo ver reiken als ik ze nog een beetje strakker trek? Tot Kristiansand in Noorwegen, want daar woont ze sinds twee jaar.

En dan gauw weer terug.
'Oké,' zei ik.

Er hing altijd een zweem van zonde in ons huis. De van Adam overgeërfde neiging om het verkeerde te doen moest ingedamd worden, zodat je mee mag als de Dag des Oordeels aanbreekt. Op die dag komt Jezus terug op aarde om de uitverkoren mensen op te halen en mee te nemen naar het paradijs, de rest blijft achter om te creperen. Je weet het nooit, of je uitverkoren bent. Zelfs niet als je heel erg je best doet, maar je kunt beter het zekere voor het onzekere nemen. Als je niet je best doet, is het sowieso met je gedaan.

‘En als iemand niet bleek ingeschreven te zijn in het boek des levens, werd hij in de poel van vuur geworpen.’ – Openbaring 20 vers 15

Het was dus altijd oppassen geblazen, want zonde zit in een klein hoekje. En zonde en geluk gaan niet goed samen. Maar de twee mensen die nu in de deuropening staan, herken ik haast niet meer. Het is net alsof ik twee wassen beelden een knuffel geef. Ze kijken

me aan met mondhoecken die zowat de grond raken. Omgekeerde hoefijzers waar dat kleine beetje geluk dat ze zichzelf soms nog toestonden voorgoed uit is gestroomd.

Ik ben boos en ik heb medelijden.

Ik wil weg en ik wil blijven.

‘Elke avond laten weten waar je bent, Rifka,’ zegt mijn moeder als ik op mijn fiets stap. ‘En af en toe een keertje bellen.’

Ik knik. Tuurlijk, dat is het minste wat ik voor ze kan doen.

Mijn vader zegt niets, maar zijn afwezige blik zegt genoeg. Hij heeft zichzelf op mute gezet.

‘Tot over een week of vijf dan maar,’ zeg ik.

En dan rol ik langzaam van ze weg. Ik wil niet denken aan hoe zij zich nu voelen. Maar ik doe het toch en ik kijk nog één keer om. Mijn moeder zwaait.

Het is droog, niet te warm, een klein beetje wind. Perfect fietsweer. Ik trap de vertrouwde wereld uit.

Hoewel, vertrouwd?

Niks is meer zoals het was en tegelijkertijd blijft alles ondraaglijk op zijn plek. Ik wil ook op mijn plek blijven, denk ik meteen weer. Lekker dan, ik ben nog geen vijf minuten onderweg en de twijfel slaat al toe. Waarom zou ik nog weggaan? Wat heeft het allemaal voor zin? Ik kan Hiva bellen en zeggen dat het toch niet lukt, dat ik niet bij mijn zusje weg kan. Ik ken Hi-

va nauwelijks, alleen uit de verhalen die Tabitha over haar vertelde. Een paar jaar geleden zaten ze tegenover elkaar in een trein die een uur bleef stilstaan midden in een weiland. Ze raakten aan de praat, het klikte. Toen de trein weer reed gingen ze wat drinken op het station omdat ze nog niet waren uitgepraat. Ze wisselden telefoonnummers uit en er ontstond een bijzondere vriendschap. Ik heb Hiva denk ik een keer of twee gezien, heel kort. Ik vond haar aardig, knap en een beetje intimiderend. Ik snapte wel wat Tabitha in haar zag, en andersom trouwens ook. Twee sterke persoonlijkheden.

Maar als ik Hiva bel en thuisblijf, wat ga ik dan doen? Werken? Toch verder studeren? Doen alsof er niks gebeurd is?

‘Nee, Rifka,’ zeg ik tegen mezelf. ‘Niet nadenken, trappen.’

Ik kijk niet meer om en trap. Links, rechts, links, rechts. Voorlopig hoef ik niets anders te doen dan dit.

De wind, de zon, mijn fiets. Een paar volle minuten lukt het om niet na te denken. Tot ik in de verte de sportvelden van het Voetius College zie opdoemen, met daarachter de vierkante lesgebouwen.

Ik denk aan een van de laatste keren dat we met z’n drieën naar school fietsten. Het was in Pieters eind-examenjaar. Tabitha was niet vooruit te branden, ze bleef steeds vaker thuis.

‘Ik ga terug,’ zei ze dan. ‘Het gaat niet.’

‘Het gaat wel, Tab,’ zei ik. ‘Kom op, mama wordt gek als je weer thuisblijft.’

‘Ik ga in bed liggen, ze heeft geen last van me.’

Dat was júst waar ze last van had. Een kind van vijftien hoort niet de hele dag in bed te willen liggen.

Pieter keek om. ‘Als je meegaat, gaan we vanmiddag samen een ijsje halen.’

‘Met discodip,’ zei ik. Alsof ons zusje vijf was en geen vijftien.

Er ging een klein lichtje aan. Net genoeg om door te fietsen. Pieter en ik wisselden een blik van verstandhouding. Voor nu kwamen we er goed vanaf, maar we wisten inmiddels ook allebei dat het hiermee niet was opgelost.

Ik ben kennelijk langzamer gaan fietsen, want een groepje meisjes slingert me voorbij.

Ik herken ze meteen, ik was één van hen. Dat ben ik allang niet meer, maar toch voelen ze nog zo vertrouwd. Ik blijf even achter ze hangen, terug in de tijd was ik toch al.

Ze gaan kwetterend in elkaar op, ze zien me niet eens. Een meisje met een dansende hoge paardenstaart gaat op haar trappers staan en wiebelt met haar kont.

‘Wat vinden jullie van mijn nieuwe rokje?’

Rokje is inderdaad het juiste woord.

‘Ik hoop dat je Van Staverden vandaag niet tegen-

komt,' zegt een ander meisje. Haar rok tot over de knie, zoals het hoort. Haar blik vroom en serieus, die komt er wel.

'Zo kort is het toch ook weer niet?' vraagt de paardenstaart, ineens wat bezorgd.

Ze draagt een blauwe onderbroek.

Réken maar dat Van Staverden het ziet. Ze wordt er voor de eerste les al uitgepikt.

'Zo jongedame, heb je de andere helft van je rok per ongeluk thuisgelaten of ben jij zo hard gegroeid vannacht? Ha ha ha.'

Met hangende paardenstaart zal ze achter hem aan lopen naar het stinkkamertje. Er mag niet gerookt worden, niet in de school en niet op het schoolplein. Maar dat gebod geldt niet voor Van Staverden. Die is met een brandende sigaar tussen zijn vlezige lippen geboren.

'Kies er maar één uit.'

Ze zal haar best doen de minst erge rok uit te kiezen. De rest van de dag zal de geur van sigaar uit haar schoot opstijgen.

De meisjes slaan kwetterend linksaf, ik moet recht-door.

Leunend op mijn stuur staar ik nog even naar de gebouwen waarin ik zes jaar van mijn leven heb doorgebracht. Zés jaar!

Ik zie de jongere versie van mezelf zitten achter een van de ramen. 'Kijk, daar ga ik!' roep ik naar haar. 'Op

een mannenfiets, in een mannenbroek, de wijde wereld in!’

De euforie duurt maar kort.

Zij weten ook wat er is gebeurd. De conrector, de leraren, de leerlingen. Niks blijft geheim in ons wereldje.

Dan begin ik te trappen, zo hard ik kan.

De wind joelt in mijn oren, de zon verwarmt mijn gezicht, ik fiets!

Ik ben op weg naar Pieter, hoe vind je dat?

Stom, zeker. Tuurlijk, hij is een vrome sukkel.

Maar ik wil de eerste nacht ergens slapen waar ik nog niet meteen helemaal alleen ben. Ook al weet ik dat hij het moeilijk vindt dat ik ben zoals ik ben.

Bij jou ben ik er nooit bang voor geweest.

Ik was wel een beetje zenuwachtig, maar dat was meer omdat ik er zelf ook nog aan moest wennen. Ik zie ons nog staan in de tuin van De Zonneberg.

Het gesticht!

Ja, het gesticht, zo je wilt.

Je plukte een paar madeliefjes en reeg ze aan elkaar.

‘Tab, ik moet je wat vertellen,’ zei ik.

Je stond op en keek me stralend aan. ‘Zeker dat je lesbisch bent?’

Bloemenkransje op mijn hoofd. ‘Dat wist ik toch al lang, gekkie.’

We omhelsden elkaar en jij fluisterde: *Je bent goed zoals je bent.*

Ja, precies dat.

Iederéén is goed zoals 'ie is!

Kon iedereen maar uit de kast komen bij jou.